

Měj oči otevřené

*Výlety po neznámých
skvostech*

*české
krajiny*

*Miloslava
Růžnarová*

Miloslava Rýznarová

MĚJ OČI OTEVŘENÉ

**Výlety po neznámých skvostech
české krajiny**

VĚNOVÁNÍ

Tuto knihu věnuji mým dětem, Pepovi, Romanovi a Gabriele, a všem mým přátelům, kteří jako já mají rádi nejen přírodu, ale i památky, které nám zůstaly po předcích a které jsou odkazem naší dávné historie...

ÚVOD

Milí přátelé!

Chtěla bych Vás seznámit s dalšími místy v naší krásné zemi, které jsem navštívila a kterou již dávno opěvovali básníci! Poznávat skrytá, romantická zákoutí, luhy a háje, modrošedé nebo stříbřité do dálky líně tekoucí, anebo zas uhánějící řeky za něčím, co se snaží dohonit, s doprovodem vodních živočichů, ale i zpěvu ptáků v oblačné výši, obdivovat historické pozůstatky naší dávné minulosti a vžívat se dožití jejich kdysi dávných majitelů...

Naše země má bezbřehou minulost a je škoda, že se pozapomínalo na pozůstatky našich bývalých mocipánů a nechávaly se zchátrat, ba i vymizet z povrchu zemského. Je jich mnoho, po kterých nezůstala žádná památka, jen v dokumentech se dočítáme, že tu a tam kdysi stávala tvrz, hrad nebo i zámek, ale že uvedený objekt dávno zanikl...

Protože mám i přírodu nesmírně ráda, zvláště když je navíc protkaná nějakou tou památkou, připomínající tehdejší život našich předchůdců, ale i jiné zajímavé stavby, vydávala jsem se na výlety někdy s partou a jindy zase sama a ráda bych vás s nimi seznámila.

V mé první knize „Čechy krásné, Čechy mé“ jsem nestačila popsat všechnu tu nádheru, kterou okolo sebe máme, a ani bych to všechno popsat nemohla. Na to by mně nestačil ani celý můj život, natož jedna kniha...V další knize „Křížem krázem Evropou“ jsem popisovala krásy v cizích zemích, které jsem navštívila.

V této knize „ Měj oči otevřené...“ Vás chci provést místy pro mě neznámými, ale někdy opakovaně navštívenými pro jejich zvláštní atmosféru.

Snad vás zaujme a budete mít možná impuls tato místa navštívit, kdo jste tu ještě nebyli, anebo si případně znovu zopakujete jejich návštěvu, neboť je stále co obdivovat. V každou roční dobu, když navštívíte stejná místa, přesto stejná nejsou.

Na jaře se příroda otevírá a ukazuje své zelené poklady zpod země, vystrkuje růžky nahoru za sluncem, aby se podívaly, jak to vypadá nad zemí. V létě zas, kdy je úmorné vedro vás to táhne k vodám, které jsou rozmanité...Od maličkatého potůčku k ještě většímu potoku a k velkým řekám, od rybníků až po vodní nádrže...máme těch vod tady dost a dost...

A na podzim, kdy se pomalu příroda ukládá k zimnímu spánku, se začíná všechno měnit do nejrozmanitějších barev. Podzim si zkrátka nezadá s malířovou paletou. Od nejsvětlejších odstínů všech možných barev po ty nejtmaší. A pak nastává ticho, příroda se zahalí a ukládá ke spánku. Poté napadne sníh a ta jeho běl vás přímo pálí do očí. Zimu v mém věku už nemám ráda, neboť se bojím případných úrazů, které by ještě víc poškodily moji už tak dost chátrající tělesnou schránku...

A tak se znovu vždy těším na jaro, kdy natáhnou toulavé boty a vydávám se za dalším poznáváním dosud nepoznaného.

Ještě bych chtěla dodat, že historická data jsem převzala z různé dostupné literatury, která je mým velkým koníčkem a podle potřeby je napsala vlastními slovy, taktéž i pověsti spojené s určitými místy.

Přeji Vám příjemný zážitek při čtení této knížky!

Miloslava Rýznarová

Z BROZÁNEK PŘES MALHOSTICE DO RTYNĚ NAD BÍLINOU

Předpovídali nám v televizi sluníčko, žádné deště, a tak jsme se vydaly s partou žen na výlet. Jely jsme navštívit místa, kde jsem ještě nebyla. Naše šéfka, která plánovala společné výlety - naplánovala Brozánky, neboť věděla, že mám ráda staré kamenné mosty a v této obci se takový nacházel. Když vidím takový kamenný most, tak mi připomíná dobu dávno minulou, kdy se ještě jezdívalo s povozem a koňmi. V duchu dokonce slyším klapot koňských podkov, jak vytukávají do dlažby z kočičích hlav zvučnou melodii. Klap, klap, klap, klap...

Z Brozánek jsme měly pokračovat okruhem do Malhostic a otáčet se směrem ke Rtyni nad Bílinou, kde bychom nasedly buď na vlak, nebo na autobus do Teplic.

Odjížděly jsme z nádraží Teplice - Zámecká zahrada. Cestoval s námi také můj psí kamarád Maxík. Do vlaku se mu moc nechtělo, nějak se pořád trochu bojí...V některém vagonu jsou dost vysoko schůdky, a tak ho musím vzít do náruče, aby se tam vůbec dostal. Není vůbec lehký, má 9 kilo. Koupila jsem ho jako trpasličího pudla, ale během svého růstu mně ukázal, že zdaleka není trpasličí, ale střední..., ale pudlík to byl každopádně, to ano!

Vláček příkodrcal, jely jsme jen chvílku, neboť ve stanici Úpořiny jsme musely přestoupit na další vlak, který nás dopravil na konečnou do Brozánek.

Brozánky spadají pod obec Řehlovice. Z vlakové zastávky byl vidět na vršku kostelík sv. Václava, jež byl obklopen hřbitovni zdí

s poschod'ovitou vstupní branou s kovovými vraty. Byly jsme u něj coby dup, nebylo to daleko...

Kostelík byl původně gotický a pochází z doby okolo 13. století. Později v r. 1718 byl přestavěn do barokního stylu. Na hřbitově se nacházela napravo od vstupní brány socha Panny Marie. V rohu hřbitova za kostelíkem byla opravená márnice s valbovou střechou.

Toto místo jsme měly prohlédnuté za chvíli, neboť hřbitůvek byl maličký. Od něj jsme sestoupily na návěs, kde se nacházel na podstavci Kristus na kříži v oplocené kovové zahrádce.

Naši početnější návštěvu doprovázel štěkot snad všech psích plemen z domů, které stály okolo návsi. Jeden prcek za plotem vyloženě cenil zuby na toho mého, ač ten můj byl jednou tak velký. Asi měl vztek, že nemůže ven, aby si to s tím mým vyřídil, a zaňafal na něj, že je tu cizinec a nemá tu co pohledávat. A další pes, se kterým bych nechtěla přijít do křížku, rafal za plotem naproti, a lítal jak zběsilý po celé straně plotu. Toho bych typovala na bojovou rasu..., nedej Bože aby se dostal přes plot, to by toho mého roztrhal na cucky a možná i mě.

Raději jsme zamířily rychle z tohoto nevábného prostředí, kde jsme nebyli těmito zvířecími příslušníky obce vítáni pryč, a šly směrem ke kamennému obloukovému mostu, který se nacházel kousek od návsi a pochází z konce 18. století. Most byl dlouhý 35,5 metrů, ale pro dopravu byl uzavřen a vedle něj byla postavena betonová lávka. Původně měl jenom jeden oblouk, později už pět. Byl rekonstruován, ale při povodních v r. 2002 byl poškozen. Vytvořily se spáry mezi mostovkou a zábradlím. Jistě by se most zborčil, kdyby se používal pro normální dopravu a to by byla veliká škoda, je to krásná památka.

A my jako neposlušné turistky, ač jsme na most neměly šlápnout, tak jsme to udělaly a přešly jsme ho všechny! Bylo nás osm se psem. Přece si to musíme vyzkoušet, jak se po něm chodí, když jsme se za ním vydaly. Nepůjdeme přes obyčejnou betonovou lávku...Těch je všude dost. Ale naše parta ho nemohla poškodit, neboť jsme šly jednotlivě...Abych se přiznala, výčitky jsem trochu měla, že děláme něco, co se nemá, ale to byla jen opravdu výjimka. Byl vskutku nádherný a neprojit se po něm, to by nám zanechalo smutek na duši, když už jsme k němu vážily cestu...

Musím podotknout, že v této krajině jsou dochované dva takovéto mosty, které vedou přes řeku Bílinu. Ten druhý je ve Stadicích, známá to obec rodiště Přemysla Oráče. Ale my jsme ještě objevily při našem putování později z Malhostic do Rtně další dva kamenné mosty, sice byly malé, jen jedno - obloukové, ale také se myslím mohou řadit svým vzhledem do doby okolo 18. století.

Po prohlídce mostu jsme pokračovaly dál směrem k Malhosticím. Malhostice spadají pod obec Rtně nad Bílinou. Je to taková spíš osada s pár domy a malou návší, kde stojí malá kaplička sv. Jana a Pavla z r. 1817. Vevnitř je prázdná, ale nedávno byla natřena na bílo, a tak vypadá hezky a svítí svou bělobou daleko do kraje.

Jak jsem se dočetla, v r. 2011 bylo v Malhosticích evidováno 57 obyvatel.

O této vsi byla písemná zmínka již ve 13. století, což dokladuje rozsáhlá ruina poplužního dvora. Vesnici s poplužním dvorem koupil kdysi v r. 1528 rytíř Jetřich z Bílé, a po dědickém dělení majetku pak náležela v r. 1587 bratrům Hendrychu a Jáchymu spolu s obcí Rtní a Brozánky. Další tři bratři, Bedřich, Jiří a Adolf zůstali zase na tvrzi v Řehlovicích, po které už není dnes ani

památky. Zkrátka historie této malé vesničky sahá do daleké minulosti. Dnes je z poplužního dvora rozsáhlá ruina, která se zvedá výhruzně na vrcholu v zatáčce nad cestou k malé návsi s již zmíněnou kapličkou.

Co ale kráší tuto ves, je rozsáhlý rybník, který vznikl po důlní těžbě. Vracejí se do něj různé druhy ptactva a také se tu objevují různé druhy rostlin. Proto byl rybník prohlášen za přírodní rezervaci, o čemž se může případný turista dočíst v poučné tabuli, která se tu nachází.

Cesta okolo rybníku je moc hezká pro oko. Jsou tu krásné výhledy na celou vísku s jejími většími i malými domky i ruinou poplužního dvora. Při cestě jsme narazily na kačera, který seděl v rákosí hned u cesty, a tak jsme měly debatu, zda sedí na vejcích, což se mi tedy nezdálo. Že se kačer podílí i na zakládání hnízda, o tom vím, ale že by seděl i na vejcích? Každopádně jsme si ho vyfotily...ani se nehnul, jen po nás otáčel hlavou, a seděl dál...Asi si říkal: „Vypadněte už a nechte mě na pokoji, nemáte tu co dělat!“

Nedaleko bylo posezení, a tak moje parta zasedla ke svačině, jako vždy, když se jim naskytne možnost...Na návsi u kapličky již svačily, zatím, co já „lovila“ to, co mně nabízel objektiv mého fotoaparátu v okolí...

Moje parta nevynechá jediné místo, které se nabízí k posezení, a to se mně pranic nelíbí, protože tím se jenom zdržujeme, zatím co bychom mohly zhlédnout ještě něco zajímavého na našem výletě. Ony jdou spíše na procházku místy, které neznají, ale historie se jich nijak netýká a já hlavně vyrážím za památkami, které mě uchvacují již odedávna, a ta příroda k nim samozřejmě patří a dělá jim náležitý rámeček!

Po mém rýpnutí se konečně ženské zvedly s nacpanými břichy a pokračovaly jsme dál podél rybníku z jedné strany a podél řeky Bíliny ze strany druhé. Byla to krásná procházka. Bílina ve svém

korytě byla naplněná průzračnou bublající vodičkou až po okraj břehů. Asi tu dříve dost přšelo...

S rybníkem jsme se rozloučily a vešly do lesa. Před námi se za chvíli objevil malý kamenný obloukový můstek přes řeku Bílinu. Bylo to asi na polovině cesty mezi Malhosticemi a Rtyní nad Bílinou. Kouzelné místočko... Takovéhle kamenné mosty, některé větší, některé menší jsou moc hezké. Nemohu se nikdy dost nabažit pohledu, ať se na ně dívám z jedné nebo z druhé strany. Je to nádhera... Jsou to opravdu stopy našich dávných předků...

Pokračovaly jsme pomalu dál, až jsme došly k dalšímu kamennému můstku o trochu menšímu, než byl minulý. Tento vedl přes malý potůček. Za ním jsme hned zahrnuly doprava na cestu a blížily se pomalu ke Rtyni nad Bílinou. Naše parta byla roztráštěná v rozsahu asi půl kilometru. K malému nádražičku jsme došly jen dvě, a ty další se za námi doslova ploužily ještě v dálce. Asi ten nacpaný žaludek jim nedovolil jít rychleji a také debata, kterou mezi sebou vedly. Kolikrát si myslím, zda vůbec vnímají okolní přírodu, když neustále něco mezi sebou řeší. Určitě nemohou, to by mlčely a dívaly se na okolní míjející se krásy, kudy zrovna procházíme. Vždyť všude je co obdivovat! Můžete jít jedním místem několikrát po sobě a po každé Vás zaujme něco jiného. Ale k tomu musí mít člověk otevřenou duši i srdce...

Nedaleko byla autobusová zastávka, a tak jsme se usnesly my dvě první, které jsme k ní už docházely, že pojedeme radši autobusem než vlakem, jenže ten nám doslova ujel před nosem, než došla celá naše parta k zastávce. S lítostí jsme se dívaly, jak do něj nastupují poslední cestující a autobus se rozjíždí. Co jsme měly dělat? Když se naše parta konečně sešla dohromady, tak šly všechny do hospůdky na pivo, nebo na kafe, aby vyplnily čas do dalšího odjezdu autobusu. Já jsem chuť na nic neměla, tak jsem zůstala sedět dál na lavici na zastávce a v duchu si říkala, aby nám

ještě neujel další autobus, než se vrátí z hospody. Přišly ale včas, zřejmě jim to strach nedovolil. Bály se, jaké bych měla k jejich pozdnímu příchodu průpovídky. Prý si daly zelené pivo! Tak to jsem ještě nikdy nepila a ani bych si ho nedala. Když si vzpomenu na zeleného hastrmánka-tatrmánka, který trůní dost často u malých rybníčků jako okrasa v dnešní době, tak by mě chuť určitě přešla. Ne, to bych měla k takovému pivu vyloženě odpor!

Autobus za chvíli přijel, my do něj nasedly a odjely do Teplic.

Počasí se nám vydařilo, a já jsem poznala zase něco, kde jsem ještě nikdy nebyla.

PŘES PÁR VESNIC K VYTOUŽENÉMU DALŠÍMU KAMENNÉMU MOSTU V ŽELÉNKÁCH

Byla neděle, a co počasí se týká, jako vymalované! Kdo by seděl doma? Tak jsme vyrazily s kamarádkou do přírody a taky mým pudlíkem...

Vzaly jsme to z Řetenic přes Panorama, to je úsek na konci Teplic, odkud byly nádherné výhledy na kus Krušnohoří, osadu Střelnou, městečko Hrob a Osek...Viditelnost byla úžasná! Protože jsme stoupaly do mírného vršku, musela jsem se neustále otáčet a obdivovat tu neskutečnou krásu našeho Krušnohoří, která ležela za námi jako na dlani...

Po chvíli jsme se ocitly na okraji vsi Hudcova a zamířily jsme k návsi. V malém parčíku na návsi stál památník padlým v 1. a 2. světové válce. Trochu jsme se porozhlédly po okolí, jak to tu vypadá, a zjistila jsem, že tu snad kdysi dávno musel stát kostel nejen podle tvaru budovy, ale i oken, které ji zdobily. Věž neměla, tak nevím...Možná pamětníci by o tom věděli více, ale netroufala jsem si někoho hledat a poptat se a ani to tu nebylo jako na Václaváku, nikde nebylo ani človíčka...

Trochu jsme měly dilema, zda se dát napravo, nebo nalevo, ale nakonec jsme zvolily stranu levou a udělaly jsme dobře. Před námi se v dálce tyčil komín, který zbyl z vápenky, která tu kdysi stávala. Od 26. května 2011 je památkově chráněna. Asi o 500 m dál vyčníval další komín, který zase zbyl z cihelny, a ta je chráněná již od r. 1958. Ovšem nevím, jak dlouho v tomto stavu zůstane. Okolo se povalovalo různé harampádí, včetně starých pneumatik a

jiného neřádu, pro něž jsem fotku, kterou jsem zhotovila – zlikvidovala. Nepůsobila by vůbec hezky.

Po silnici se zrovna moc dobře nešlo, jezdila tu dost auta, i když provoz zase nebyl až tak velký, ale musely jsme dávat pozor. Lépe se přece jen šlape po silnici mezi lukami.

Před námi se v dálce zjevil vrch Bořeň, sice trochu v oparu, a aby ten pohled na něj nebyl zas až tak krásný, hyzdily ho zleva komíny elektrárny. Pokrok se zkrátka nedá zastavit před ničím.

Po chvíli se před námi objevila vodní hladina, a mně hned nedošlo, že je to už Všechlapská přehrada. Ale byla to neomylně ona. Přešly jsme silnici na druhou stranu a zabočily na po silnici, která vedla k jejímu okraji. Byla tu spousta aut, jak taky jinak, rybáři zkoušeli své štěstíčko.

Šly jsme cestou po jejímu okraji a dál jsme se zase točily směrem k silnici a šly kousek po ní a znovu sestoupily na další cestu a chodník, který nás zavedl k odpočinkovému místu. Byla to návěs ve Všechlapech. Zamířily jsme k lavičce, usadily se a posvačily.

Před námi přes silnici se rozprostírala bývalá tvrz, která byla ještě v letech 1638 podle dokumentů zachovalá. V pozdějších letech okolo 18. století z ní byl pravděpodobně vytvořen poplužní dvůr. Nacházel se zde ovčín a také mlýn.

O Všechlapech je první historická zmínka již okolo 12. – 13. století, kdy odtud pocházela Markéta – opatka teplického kláštera, jedna z dcer Mikuláše z Všechlap.

Mám ráda takovéto ruiny, které nám připomínají kdysi dávnou minulost našich předků a jejich život.

Po odpočinku a nasycení jsme se zvedly a vracely se cestou k Všechlapské přehradě, abychom se dostaly na její hráz. I když je tato přehrada menší, tak se nám přece jen z hráze zdála její vodní hladina nepřehlédnutelná. Sem tam ji zdobila po okraji nějaká zeleň, keře, nebo stromy a v pozadí ji vroubil pás Krušných hor.

Dostaly jsme se na hráz, kde byla závora. Dál jsme nemohly. Po jejím okraji vedla ale cesta okolo zahrad do Zabuřan. Nacházela se zde poučná tabule o Vodním díle Všechlapy. Pokoukaly jsme po té nádheře a sestoupily k zahradám, kde byla za plotem různá zvíř. Naši pozornost upoutal pštros, který tam chodil sem a tam a tam a sem...a jak jsme si všimly, upoutali jsme také my jeho...a můj Maxík na něj začal štěkat!

Zatočily jsme vedle plotu a to jsme se již ocitly na ulici, kde se nacházel kostel sv. Šimona a Judy a tudíž jsme byly již ve středu Zabuřan.

Obec Zabuřany je zajímavá lokalita, neboť se zde nacházelo slovanské hradiště Lemuzů, které pocházelo z 8. – 12. století. Nyní jsou zde jen terénní náznaky.

Koncem 18. a počátkem 19. století byly původní Zabuřany, které se nacházely na hnědouhelném útvaru, likvidovány v důsledku důlní činnosti. Zachránili je podnikatelé Baldouf a Rudolf tím, že ves koupili a začali postupně budovat Zabuřany nové, přímo pod valy bývalého slovanského hradiště. Již koncem 18. století byl zbourán a znovu postaven kostel sv. Šimona a Judy, který je věrnou kopií původního barokního kostela a taktéž byl přemístěn i hřbitov.

Původně příslušely Zabuřany do duchcovského okresu, ale od r. 1961 patří pod Teplice. Součástí Zabuřan jsou osady Všechlapy, Želénky, Straky a Štěrbina.

Tak jsem Vás trochu obeznámila s historií Zabuřan a my jsme se po prohlídce okolo kostela, který je nepřístupný a nepoužívaný, ještě otočily k mírnému návrší, kde se nacházelo slovanské hradiště Lemuzů. Už jsem u něj kdysi byla, tehdy tam byla jen malá přehlédnutelná pamětní tabulka, ale nyní je tam velká tabule s upřesněním a daty historického místa. Jsem ráda, že jsem jej navštívila, vyčítala bych si, kdybychom jej minuly.

Kousek od tohoto místa jsme objevily ještě pamětní tabuli padlých bojovníků ve 2. světové válce, jako je to i v jiných městech a vesnicích, vlastně skoro ve všech místech, kterými se válka prohnala...

Zamířily jsme poté k osadě Želénky vlevo silnicí a dostaly se ke hřbitovu. Když jsme se otočily nazpět k Zabrušanům, vyčnívala ze shluku domů věž kostela sv. Šimona a Judy. Byl to moc hezký pohled jej vidět takto z dálky. Kostel stojí na vršku a tím se jeho věž více zviditelňuje. Když jsme byly u něj, věž tolik nápadná nebyla.

Cestou jsme míjely kapličku sv. Antoníčka, která stojí na vršku a stoupá se k ní po pár schůdkách z ulice. Ještě zajímavější byl na ni pohled ze strany.

Pokračovaly jsme dál ke kamennému mostu, který se klene přes potok Bouřlivec, ke kterému jsem se nedávno vydala a nakonec šla na úplně opačnou stranu od vlakové zastávky a nedošla k němu po špatné informaci jednoho mládence. Tak teď jsem si to konečně splnila.

Kamenný most pochází z doby okolo 18. století. Je krásný a vypadá velice zachovalý. Nezdálo se mi, že by byl tak starý, a tak jsem učinila telefonický dotaz na Obecním úřadě v Zabrušanech. Potvrdili mně, že to tak vskutku je. K potoku byl dobrý přístup hned za mostem. Vodička v něm tekla čistá, průzračná, a tak můj Maxík, protože měl velkou žízeň, ač jsem vodu pro něj sebou měla, se teď vody nemohl nabažit. Pil a pil a nemělo to konce...

Od tohoto mostu jsme již zamířily na vlakovou zastávku do Želének.

Cestou u silnice jsme ještě spatřily vyloženě nádherný skvost – sice ruinu, ale krásnou a to bývalý barokní hospodářský dvůr pražských arcibiskupů ze 17. století s branou, který byl postaven

snad na místě tvrze, což ale není přesně dokázáno, jsou to jen dohady.

Tvrz byla ale doložena v 15. – 16. století. Arcibiskupové byli též majiteli panství Světec, a tak nechali postavit tento hospodářský dvůr. Nejvíce dochovanou částí je raně barokní špýchar. Na něj navazuje obytná budova, v nynější době ale již ruina. Po r. 1975 celý areál zchátral.

Kousek za tímto barokním zchátralým skvostem byl v malém parčíku opět památník zahynulým obětem z 1. a 2. světové války.

Pomalou jsme se blížily k vlakovým kolejím, které byly na vršku, malou úzkou cestičkou pod ním, až jsme došly k zastávce. Vlak nám jel až za tři čtvrtě hodiny, lavička nikde, a tak jsme usedly na betonový malý schůdek u zastávky, ale dlouho jsme to nevydržely. Byl skoro u země a špatně se nám na něm sedělo. Musely jsme se zvednout a v duchu jsme popoháněly vlak, aby už konečně přijel.

Dočkaly jsme se, vlak si to „přihasil“, my do něj nastoupily a po třech vlakových zastávkách jsme byly doma. A tolik jsme toho našlapaly...

VÝLET ZA MLSNOU HUBOU DO KŘIŽANOVA...

Rok s rokem se sešel a naše parta byla už celá netrpělivá, když začala na jaře vyrážet zpod země zelená travička. Už jsme se těšily, jak se zase vydáme na medvědí česnek do Křižanova, který vyrůstá v dubnu až květnu, někdy i dříve, a natrháme si ho plnou tašku. Doma si z něj pak uděláme špenátek, který je daleko lahodnější než ten normální. Chtělo to jen trochu posečkat, aby česnek trochu víc povyroستl a byl tak akorát na trhání...Také jsme se těšily, že si koupíme v nedaleké pstruhárně, za místem, kde rostl česnek, pár pstroužků a polahodíme ještě víc mlsnou hubinku.

Sešly jsme se postupně na autobusové zastávce a z Řetenic jsme jeli všichni do Křižanova, kde jsme vystoupily u kapličky.

Komu je zasvěcená kaple v Křižanově jsem nevypátrala, jen to, že je barokní a že pochází z r. 1735. Před ní stojí dvě lípy o objemu 362 a 380 cm. Neměřila jsem je, kdepak, ale vyčetla...

Prošly jsme okolo domku se zahradou, který zdobí u mlýnského kola umně provedený hastrmánek nad úzkým, kamenem obloženým potůčkem. I další besídka a okrasná zahrádka nad ním potvrzuje, že majitel tohoto pozemku má moc šikovné ruce.

Pokračovaly jsme dál, zahrnuly jsme doprava a šly vedle koupaliště k železničnímu viaduktu, za kterým se nacházel les, kam jsme mířily. Toto území spadá do Loučenské hornatiny, pro kterou je charakteristické, že žádný vrchol, který se nachází na tomto území, nepřesahuje 1000 m. Vrch Stropník, který je tu

nejblíže, okolo něhož jsme procházely, má 856 m. Ale i další, o trochu vzdálenější vrchy, jako je Medvědí skála, která má 924 m, vrch Jedlová 853 m, Střelná 868 m, Bouřňák 869 m, vrch Pramenáč 909 m, Komáří Hůrka 808 m, a Špičák u Krásného lesa má dokonce jen 723 m. Vrchů je tu jak naseto...A nejen tady, ale všude okolo, však jsou tu Krušné hory a že jsou někdy doopravdy krušné, je pravdou...Stačí, když zajdu za panelák, kde bydlím, jehož zadní strana je otočená ke Krušným horám a mění se počasí. To začne tak dout od hor, že Vás to v mžiku profoukne až na kůži a přitom na opačné straně paneláku slunce pálí ještě jako čert! Musím ale podotknout, že panelák má deset pater, tudíž ční do velké výšky a posel z hor na opačnou stranu už nedosáhne.

Vešly jsme tedy do lesa, kterým protéká domaslavický potok, docela rozbujelý, hřmotně se valící s malými kaskádkami. Cestou jsme viděly, jak se nám začínal postupně zjevovat okolo potůčku medvědí česnek, za kterým jsme mířily. A proč se jmenuje medvědí česnek? Zřejmě ten název je odvozen od toho, že ho na jaře vyhledávají medvědi po dlouhém zimním spánku, aby si jím pročistili žaludek, střeva a krev. Také se mu říká divoký česnek...Tento česnek je velice zdravý, má všechny vlastnosti normálního česneku, ale je mnohem léčivější. Podporuje chuť k jídlu, zlepšuje trávení, je to zkrátka výborná léčivka na všechno. A nemůžete se splést s jinou rostlinou. Listy má sice podobné listům konvalinky, ale oproti ní jsou křehoučké a mají nezaměnitelnou česnekovou vůni, kterou cítíte již zdaleka, aniž byste ho viděly, což je důležité poznávací znamení, neboť konvalinka je jedovatá a voní jen její květy, když jsou rozkvetlé. Kdo má i tak pochyby, stačí si v ruce pomnout trochu list...

Česnek si můžete vypěstovat i doma, když si vydloubnete pár cibulek, nesmí jich být moc, abyste na případném místě nenechaly po sobě holou pláň. Medvědí česnek sice není chráněnou

rostlinou, ale jeho lokalita je často v přírodní rezervaci – v oblastech lužních lesů a proto bychom měli respektovat práva ochrany přírody. V tom případě by byl jeho sběr nezákonný. Doma na zahrádce si můžete cibulky zasadit do chladivého a vlhkého stínu, protože na slunci by se mu nedařilo. A jak jsem již výše podotkla, je z něj výborný špenát, můžete si ho uvařit do zásoby a dát ho zamrazit. Jeho pokrájené listy můžete přidat i k masu na pečení, výborný je také pokrájený na drobno jako pažitka na chléb s máslem, nebo jako koření do polévek, omáček a salátů.

Dnes se dá v obchodech sehnat ledaco, co se dříve koupit nedalo. A tak seženete i dokonce sušený medvědí česnek, kterým si můžete jídlo okořenit. Ale takový natrhaný česnek, to je o něčem jiném...

A tak když jsme se vnořily do hloubi lesa, viděly jsme, že česneku rostlo všude dost a dost. Napřed jsme ale zašly do pstruhárny koupit si pstroužky. Je tam malé posezení, nahoře nad sádkami, s různě velice zajímavou výzdobou a nabídkou nápojů v slangovém označení, kterým by jedinec nerozuměl, kdyby to v závorce nebylo v jadrné češtině ...U sádek na plotě jsou naraženy na každém kolíku hrnečky, každý jiný...že by na „dušičky?“ To abychom si daly pozor, neboť pod tímto plotem číhal hastrman nad tím svým vodním královstvím...Tak si myslím, že by tu nebylo moc radno dlouho vysedávat...

Samozřejmě jako vždy ta moje banda usedla a plně se věnovala ládování žaludku a taky ani pusa mluvením nezahálela. Já nevím, ale já na výletě nějak postrádám chuť k jídlu. Nemám potřebu si tolik napěchovávat žaludek jako moje kolegyně.

Teprve po této siestě jsme sešly za majitelem sádek a koupily si nějakého toho pstruha domů. V místnosti označené pitevna nám ho sprovodil ze světa a taky vykuchal a my jen pokukovaly, aby si nás některou tam taky nezavřel a neskončily jsme na jeho stole

jako pstruh. Ale bát jsme se nemusely, ten název byl spíš pro pobavení zákazníků. Těšily jsme se už domů, jak si ho uděláme na másličku.

A teprve pak jsme se vrhly na česnek...

Ruce nám od toho trhání nádherně voněly, a protože jsme se neměly kde umýt, jeho česneková vůně nás provázela po celou cestu domů. Česnek sice rostl okolo potoka, ale sejítí až úplně k němu by mohlo špatně dopadnout, pro různé překážky a než riskovat případný pád anebo namočení botasek a následné nachlazení, tak jsme se té možnosti raději vzdaly. Naplnily jsme si tašky a přes domaslavicickou chatovou oblast jsme se vydaly trochu do vrchu. Procházely jsme mezi chatkami, v některých místech byla vidět v dálce, ale v oparu, královna Českého středohoří - nebetyčná hora Milešovka a za ní vykukovala hora Kletečná.

Posléze jsme vystoupaly na cestu, po které jsme sešly ke strážnímu domku, ve kterém se narodila Hana Benešová, choť prezidenta Eduarda Beneše. Rostla u něj velice stará, a košatá jabloň a nic bych za to nedala, že pamatovala i její narození. Už musela být podepřena, aby se její větve nezlámaly. Domek byl udržovaný, zřejmě tu někdo chalupaří...

Od ní jsme zahruly doleva a došly podél staré a nefungující hospody s názvem „Stropník“ na náves v Domaslavicích. Ta byla velmi hezky zrekonstruována, upravena zvláště pro turisty, aby měli kde spočinout. Byl tam stůl a tam opět moje parta usedla a pokračovala v pojidání. Zkrátka pro ni nesmí být nikde v dosahu volné místočko k sezení, okamžitě ho využije.

Zpozorovala jsem, že od naší loňské návštěvy tu byl nově osazen pomníček obětím 1. světové války.

Po siestě jsme zamířily opět ke Křižanovu. Udělaly jsme si takový turistický okruh přes Domaslavice. Cestou po silnici jsme měly opět výhledy na Středohoří s jejich nezaměnitelnými vrcholy.

Viditelnost sice nebyla moc dobrá, ale byly vidět v dálce kopce a kopečky, dělající tmavší rámec vrchům pod oblohou. Na louce vedle silnice, kudy jsme šly, polehávaly kravičky. Byla na ně a na vzdálené okolí hezká podívaná přes objektiv fotoaparátu.

Protože nám autobus jel až později, zašly jsme do hospůdky poblíž zastávky, a tady jsem si dala teprve něco k jídlu. Výpečky se zelím a bramborovým knedlíkem a zapila to třetinkou piva. I Maxík nezůstal ošizen...Když se čas naplnil k odjezdu autobusu, zaplatily jsme a vydaly se k zastávce.

Byl to takový krátký, ale hezký výlet, propojený nákupem pstruhů a sběrem medvědího česneku. Protože jsme se namlsaly česnekem, kterého rostlo všude mimořádně hojně, domluvily jsme se, že se za ním vydáme ještě jednou, ale nějak z toho sešlo...Tak až zase příští rok!

ZA ZRESTAUROVANÝM ZÁMKEM DO LITVÍNOVA

Dlouho byl zavřený ten litvínovský zámek, moc dlouho...Najednou se ale začal rozvíjet do tajuplné krásy... A v únoru r. 2015 byl otevřen veřejnosti.

Kdy vzniklo město Litvínov, se přesně neví, neboť zdroje, ze kterých bychom se dopídili pravdy, se ztratily, nebo byly zničeny. V Praze r. 1541 shořely zemské desky a staré obecní záznamy z r. 1684 se zase ztratily v minulém století. Takže se můžeme jen dohadovat.

Držitelé panství se v minulosti měnili, a tak necháme hodně dávnou minulost zakrytou a poodhalíme dobu okolo roku 1500, kdy vlastnil Litvínov a přilehlé panství Kašpar z Jahnů. Ten jej brzo prodal r. 1509 Zikmundovi z Duban a poté bylo panství prodáno ještě dvakrát. R. 1542 se stávají majitelé panství Litvínova opět Jahnové, kteří ho vlastní až do r. 1589, kdy jej kupuje Václav Lobkovitz. V r. 1642 sňatkem vdovy Polyxeny Marie Lobkovitzové s Maxmiliánem z Valdštejna přešlo celé panství na dlouhou dobu a to na 300 let do majetku rodu Valdštějů.

Po skončení 1. světové války přešlo panství do majetku státu. Tehdy se začala budovat Československá republika.

Budova zámku byla využívána v 19. století pro hospodářské účely. V r. 1948 patřil zámek již Státním lesům v Litvínově a od r. 1964 byl využíván jako pobočka Okresního muzea v Mostě. Tím, že se v zámku střídali různí majitelé a objekt byl různě upravován k potřebám daných institucí, byl znehodnocen. Město požádalo o převod majetku do svého vlastnictví a ten se uskutečnil 1. 6. 2006.

Mnoho let ale trvalo, než se zámek vyloupl znovu do krásy a mohl se otevřít návštěvníkům...

Na místě, kde stojí nynější zámek, stával kdysi panský dům. Ten postavil Giovanni Domenico Canevalle. Později byl přebudován na tvrz Janem Josefem Valdštejnem. Dnešní podoba barokního zámku je zásluhou architekta Františka Maxmiliána Kaňky v letech 1732 – 1743, za doby Františka Josefa Jiřího z Valdštejna. Na místě zámecké zahrady v r. 1878 vznikl zámecký park v anglickém stylu s rozlohou 8 hektarů.

Zámek je čtyřkřídlý, má uzavřený dvůr a dva protilehlé přístavky. Jednopatrový přístavek je se vsazeným pavilonem. V zadním průjezdu zámku, který vede do parku, jsou osazeny čtyři náhrobní kameny rodu Jahnů, kterým kdysi patřilo panství Horní Litvínov.

Zámek patří k nejstarším památkám Litvínova.

V zámeckém parku je vybudováno umělé jezírko zajímavého tvaru s fontánou. Při jeho úpatí se nachází sousoší umělce prof. Stanislava Hanzíka s názvem: „Dialog“.

Je vidět, že se na zámeckém parku a okolo zámku neustále ještě buduje...

V době, kdy jsme zámek navštívili, se tu nacházely tři výstavy.

1. Výstava akademického sochaře prof. Stanislava Hanzíka, jehož díla jsou unikátní! Uvidíte tu busty mnoha našich herců a také i jiných soch. Nad jeho uměním zůstanete s úžasem stát...Tento umělec, jenž oslaví v brzké době 84 let, dosud neustále tvoří. Pochází z Mostu, žije a tvoří nedaleko něj. V zimě žije v Praze. V malém salonku se dá shlédnout video o umělcově tvorbě a nejen to, ale i o historii zámku samotného. (Návštěva zámku v r. 2015)

2. Další výstava s názvem: „ Srdce ráj“, Vás zavede do neskutečných podob srdcí na všech možných materiálech a různých věcech, kde by Vás ani nenapadlo, že je uvidíte. Výstava je zajímavá tím, že je ojedinělá na světě. Už jen proto stojí za to, ji zhlédnout...

3. Do třetice uvidíte výstavu historické filmové techniky sběratele Miloše Štěpána od jejího prvopočátku. Výstava je velice obsáhlá a zaujímá tři místnosti. V jedné z místností se nachází ještě původní zámecká podlahová krytina – parkety.

Dále je v zámku krásná zrenovovaná obřadní síň, s původní malbou, stropem a jednou freskou. Pro čekatele zvuku svatebních zvonů je tu ojedinělá příležitost říci si své „ano“...Obřadní síň je vskutku velice nádherná a vzcná...

Zámek Vám tudíž má co nabídnout a bude se Vám tu určitě líbit.

My jsme byly s prohlídkou zámku velice spokojené!

I JENÍKOV NA TEPLICKU MÁ SVOJI „AMERIKU“ ...

Povídám, povídám pohádku..., ale ona to není pohádka, ona to byla skutečnost, ale už moc dávná...

Vydaly jsme se s kamarádkou na okružní cestu do Jeníkova, jednak za historií a jednak za poznáním něčeho nového...

Obec Jeníkov se nachází nedaleko města Duchcova, kde je dosud neporušený barokní zámek, který přitahuje neustále pozornost lidí tím, že zde žil posledních 13 let svého života italský dobrodruh a světoznámý svůdce žen Giacomo Casanova. Zámek byl vystavěn okolo 16. století a patřil rodu Valdštejnů, kteří jej získali koupí v r. 1618 od Lobkovitzů a zvali si do něj známé osobnosti, jako byl W. A. Mozart, Beethoven, J. W. Goethe a další...

Pořádali v něm velkolepé slavnosti, divadelní představení, dostihy a pastýřské hry. V tehdejší době sídlil v zámku hrabě Josef, který rád podnikal daleké cesty se svým přítelem hrabětem Hrzánem z Harasova. Hrabě Josef Valdštejn se nikdy neoženil a zemřel na zámku Malé skále u Trutnova ve věku 59 let.

Na zámku se po jeho smrti v Duchcově vystřídala spousta potomků z rodu Valdštejnů. Během dvacátých let 20. století byla převážná část majetku zestátněna. To jen tak něco málo zhruba k tomuto rodu...

A teď to hlavní...

Jeden člen z tohoto rodu Valdštejnů, možná ten, co zemřel svobodný, ale to je jen domněnka, rád jezdíval na koni a proháněl se širými pláněmi, obklopujícími město Duchcov, a tak jednou

zavítal i do nedalekého Jeníkova, kdy tato obec ještě nenesla tento název a tudíž vlastně ani neexistovala...

Tam stával kdysi malý domek, v němž bydlela leπά děva, do které se hrabě zamiloval. Za svojí láskou dojížděl na koni, jak mu to počasí a později i věk dovoloval. Dívka jeho lásku opětovala a z jejich velké lásky vzešlo nemanželské dítě. Dívka byla chudá a hrabě zase oplýval majetkem, a tak se malý domek jeho přičiněním zrenovoval a vyloupl do krásy. Stal se z něj velký statek a domek se tak přeměnil ve výstavní sídlo, které dosud nese ve svém štítu památku na to, že tu kdysi dávno musel žít bohatý občan, anebo kdosi nechal na své náklady dům přestavět.

V pozdějších letech, kdy hrabě nemohl jezdit na koni, anebo z jiných příčin, dojížděla za ním sama dívka v selském kočáře na zámek. Aby jí byl umožněn vstup, musela se prokázat náhrdelníkovou plaketou s jeho erbem. Co následovalo dál, už nepovím, zůstane to pro Vás u mě uloženo jako v archivu, který ale nevydá svá tajemství.

Zní to jako pohádka, ale pohádka to není, je to skutečnost, ke které jsem se dopídila úplně náhodou při výstavě mých fotografií v Domě kultury v Teplicích. Vystavovala jsem fotografie z turistiky, a mimo jiné i fotografii tohoto domu v Jeníkově. Protože jsem pátrala po identitě tohoto domu a kdo v něm kdysi žil, napsala jsem pod fotografii, zda někdo zná historii tohoto domu...a jednou jsem objevila zastrčený lístek u této fotografie. Co v něm bylo, jsem Vám z části vyjevila, ale o zbytku pomlčím, z taktu k zúčastněným osobám. Jen ještě podotknu, že tou leπά děvou byla kdysi pra-pra-prababička pisatele tohoto lístku.

Ale budu pokračovat dál...

My jsme se vydaly s kamarádkou do Jeníkova z jiného důvodu, i když po příjezdu jsem si onen dům znovu vyfotila a taky jsme se

ještě podívaly po dalších památkách této malé obce, neboť je jich tu několik.

Vystoupily jsme na malé návsi u kostela sv. Petra a Pavla, který pochází z r. 1756 – 1760 a jenž je zdaleka viditelnou dominantou obce, ať jedete po silnici, nebo jedete vlakem v Podkrušnohoří, neboť stojí na malém návrší.

Dnes již málo lidí ví, že býval velkým Mariánským poutním místem, za nímž jezdili poutníci až z dalekých krajů. Událo se tu mnoho zázračných uzdravení, o jejichž podrobnostech se tu v době ateismu nebudu šířit.

Po odsunu německého obyvatelstva byl kostel odsouzen k postupnému chátrání a k zániku. Znovu byl opraven závěrem šedesátých let, když se uvolnila politická atmosféra. Počátkem devadesátých let se přestaly v kostele sloužit bohoslužby pro malou návštěvnost.

Kostela se posléze ujalo adoptivní sdružení „Fatym“ z Vranova nad Dyjí, které zahájilo opravu střešní krytiny, krovů a nové jsou i věžní hodiny. V rámci svého duchovního působení začalo obnovovat zaniklou úctu k místní Panně Marii Bolestné, jakožto Matce Důvěry, kterou představuje znázornění obrazu na bočním oltáři.

Před vstupem do kostela u schodů se nachází opravené sochy apoštolů sv. Petra a Pavla, které tu dlouho nebyly. Tyto sochy byly zhotoveny v r. 1898 neznámými umělci z Jeníkova. Po více jak sto letech se dočkaly opravy a zdobí vstup u schodiště v průčelí kostela.

Z boční strany kostela, kde se též dá sejít dolů, stojí socha sv. Jana z Nepomuku, jemuž bohužel chybí ruce. Ale snad se i tato socha dočká své renovace.

Kousek dál přes silnici je opravena kaple sv. Anny, která se nacházela na dnes již neexistujícím hřbitově. Na jeho bývalém

pozemku jsou zhotoveny čtyři nové sochy svatých. Je to unikát, neboť to jsou kmenové sochy, vytesány přímo z kmene stromu, jehož kořeny tkví v zemi. Autorem je sochař Ivan „Dědek“ Šmíd, který má ateliér na Prachaticku. Sochy jsou vytesány z jasanu a budou každý rok impregnovány, aby mohly přečkat v nepohodě několik desítek let.

Opravené sochy svatých apoštolů Petra a Pavla a taktéž nové kmenové sochy požehnali poutníci z Vranova nad Dyjí, taktéž starosta obce Libor Groh a jiní hosté.

Po prohlídce těchto soch jsme si ještě prohlédly informační tabuli a sešly dolů pod faru. Fara byla vybudována v letech 1770 – 1771 a je zapsána v seznamu chráněných památek. Její stavbu navrhl stavitel Jakub Schwarz, bývalý polír Oktaviána Broggia. Později při stavbě byla udělána změna oproti plánu a bylo pozměněno vnitřní schodiště.

Památky jsme si prohlédly a teď jsme chtěly zamířit k tzv. „Malé Americe“, k bývalému kamenolomu, kde se dnes nachází krásné jezírko s průzračnou světlezelenou vodičkou.

Podle mapy jsme trochu tušily, kudy se máme vydat, ale protože jsem zastánce úsloví „líná huba, holé neštěstí“, tak jsme se ještě pozeptaly paní, která nás míjela na kole, a ta nám naši domněnku potvrdila.

Šly jsme dál, míjely jsme hezký křížek na sloupku, v němž byla ve výklenku malá soška Panny Marie, pokračovaly okolo zákoutí bříz a došly k další výklenkové kapličce sv. Leonarda, kterou opravila místní mládež podle památečního zápisu na straně kapličky. Přešly jsme malý můstek přes potok Bouřlivec a zahruly doleva a stále se stáčely mírně tím směrem. Pokračovaly jsme hezkou alejí, vlastně jsme nemohly ani nikam jinam zajít. Vedla tudy jen jedna cesta. Mezi stromy a za nimi o trochu dál již začala prosvítat v terénní prohlubni vodní hladina, a tak jsme usoudily,

že je to ono místo, za kterým jsme mířily. Co jiného by to mohlo být, když rybník na mapě zakreslen nebyl?

Musím podotknout, že nám celou cestu kapalo na hlavu „štěstí“, tedy poprchávalo. Byl to ale příjemný deštiček, že jsme se ani nijak nekryly kapucí, nebo deštníkem. V duchu jsme doufaly, že nám možná smyje trochu vrásky, které se nám udělaly během let, ale po zhlédnutí doma v zrcadle jsme byly na tom stejně, bohužel...

Stále jsme pokračovaly po cestě, která se najednou začala ještě víc zatáčet doleva, a to bylo již k našemu lomu. Sestoupaly jsme k němu a viděly tu nádheru před námi...Voda průzračně zelená, nikde nikdo, jak taky, když to na koupání nebylo. Bylo chladno, a když, tak by ta voda byla jen pro otužilce. I když je vydán zákaz, tak se sem chodí koupat místní mládež, ale i dospělí, jak jsme se dozvěděly. Když ono to „zakázané ovoce“ nejvíce chutná...

Po prohlídce těchto hezkých míst a stále v mírném deštičku jsme zamířily odtud pryč, ale nevěděly jsme vůbec, kde vyjdeme, protože jsme se od lomu nevracely zpět, kudy jsme přišly, ale pokračovaly další cestou. Řekly jsme si, však někam dojdeme a pak uvidíme...

Ocitly jsme se pro nás v neznámých místech, ale u silnice na rohu jsme objevily malý krámeček, a tak jsme do něj vešly. Po informaci, kudy se máme dát k autobusové zastávce, jsme ji už dálky spatřily. Byly jsme vlastně na opačném konci Jeníkova, než jak jsme do něj přijely. Autobusová zastávka měla stříšku i s lavičkou a to bylo štěstí, protože se rozpršelo docela pořádně. Tam jsme přečkaly půlhodinku do příjezdu autobusu a vydaly se s ním domů do Teplic. Tak skončila naše výprava za historií a také za jezerem „malou Amerikou“.